

liv.

Att leva på hoppet

Sid 12

**Svenska
kyrkan**

Framtidsspaning och
tillsammanskraft

Sid 4

Ett värdigt avslut.

När det oundvikliga händer och en
närstående somnar in, lämnas vi
kvar med frågor av både praktisk
och existensiell natur. Men hjälp
finns att å.

Sid 7

ODR Samhällsinformation

4. Tänk om

Tillsammanskraft, hopp och framtidstro stod på agendan under K24 i augusti.

6. Vad gäller på kyrkogården?

Våra begravningsplatser är rum för eftertanke och minnen, men här finns också så en del viktiga saker att ha koll på.

8. Ett personligt avsked

När någon dör är det upp till de anhöriga att utforma ett sista avsked. Mycket går att ordna på egen hand.

10. Att snickra den sista kostymen

Ola Persson i en intervju om hur ett i högsta grad fysiskt projekt kan vara en oerhört viktig del i sorgearbetet.

14. Att leva på hoppet

Johan Hellström, Umeå fallskärmsklubb, talar om hoppets dubbla betydelse.

18. Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättighetsdagarna kommer till Skellefteå. Det blir ett späckat och intressant program.

ANSVARIG UTGIVARE

Ulrika Markgren

REDAKTÖRER

Janne Lindberg
Linda Randgard
P-O Sjödin

GRAFISK PRODUKTION

Svenska kyrkan Skellefteå

REDAKTIONSRÅD

Sara Pettersson, Robert Koss,
Ulrika Markgren, Lars Elveros,
Lasse Forslund, Tom Randgard,
Martina Fältskytt och
redaktörerna

E-POST REDAKTION

magasinetliv@
svenskakyrkan.se

KONTAKT

Bureå församling
Skärvägen 2A
932 52 Bureå
0910-70 80 60 (Exp)
burea.forsamling@
svenskakyrkan.se

Burträsk-Löfvångers pastorat
Kyrkogatan 1
937 31 Burträsk
0914-437 00 (Exp)
burtrask.forsamling@
svenskakyrkan.se

Prästgårdsvägen 16
932 61 Löfvånger
0913-100 23 (Exp)
lovanger.forsamling@
svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan Skellefteå
Storgatan 63
931 34 Skellefteå
0910-70 84 00 (Vx)
skelleftea.pastorat@
svenskakyrkan.se

HEMSIDA

svenskakyrkan.se/skelleftea/liv

TRYCKERI
Ågrenshuset

DET ÄR HOPPET SOM BÄR MIG!

Hopp är en viktig del av livet! Hopp är en naturlig del av livet! Den inre kärna som jag tror att alla människor behöver och den som ger oss viljan att leva.

Vi säger ofta "hoppet är det sista som överger oss i livet". Jag tänker att hoppet både ger livsmod och kraft i livet, oavsett vad jag möter i livet. I hoppet öppnas en förväntan upp, en förväntan om att det kan bli en förändring, att det finns något som bär ut ur hopplösheten och för mig ger hoppet en glimt av ljus!

Mitt i den hopplöshet som breder ut sig av krigshot, klimatförändringar, konflikter och svarta rubriker behövs hoppet. Vi möts av hot om varsel, lågkonjunktur och konkurser och allt det krockar med det som varit förväntan, omställning och framtidshopp. Då växer känslan av oro, rädsla, meningslöshet och hopplöshet. Känslan förstärks av att det blir mörkare ute när hösten är på väg mot vinter. Det är så lätt att bli uppgiven och tappa modet, det är så lätt att rädslan tar över och tankar om att allt är kört börjar växa. Då behöver vi samtalet med varandra, hoppet och tillsammanskraften!

Detta nummer av Liv vill förmedla Hopp och vill utmana oss att fundera över Hoppet. Läs, samtala fundera över vad ger dig hopp?

Jag är glad att få ha ett arbete där jag får förmedla hopp. Hopp om liv och mening mitt i allt, hopp om att döden inte är slutet, hoppet att få ses igen. Hoppet förnekar inte rädsla, mörker, död och sorg men hoppet för mig är Gud som alltid är nära och som bär både i livet och i döden. Det är hoppet som bär mig och det är hoppet som ger mig mod och mening i livet.

Gud Välsigne dig.

Ulrika Markgren
Kyrkoherde
Skellefteå

Fredagskvällens panel (fr.v.) Monica Lindgren, Ulrika Markgren, Lorents Burman, Andreas Löwenhök & Sofia Andersson Lundberg

TÄNK OM

DET BÖRJADE SOM ETT "TÄNK OM": TÄNK OM VI SKULLE PROVA NÅT NYTT, TÄNK OM VI KUNDE SAMLA ALLA GODA KRAFTER I SKELLEFTEBYGDEN TILL ETT FORUM FÖR FRAMTIDSTRO.

Tänk om vi – tillsammans – kunde rulla igång en positiv snöboll av idéer. Där alla goda krafter kommer samman och börjar fundera på kraften i "tillsammans". Tänk om det kunde bli nästa steg i att få Skellefteå att växa och bli något som folk utanför bygden ser upp till och de boende är stolta över. Där vi enas om målet, även de gång-er vi har olika åsikter om vägen dit.

Det började också i det lilla: Med att Efskyrkan kontaktade moderskeppet Svenska kyrkan och presenterade idén. Två kvällar om framtidstro i Skellefteå, på Kyrkholmen den plats som mer än någon annan naturskön plats är skelleftebornas speciella utflytsmål när vi vill visa någon vän, släkting eller besökare Skellefteås smultronställen.

Vi ville involvera alla goda krafter i Skellefteå och ställde frågan till politiken, näringslivet, kulturen, idrotten, förenings-

livet, servicenärigen osv och fick samma positiva svar varenda gång. Det var till och med så att vi detta första år fick begänsa infallsvinklarna. Vi insåg ganska snart att det i uttrycket "alla goda krafter" rymmer många möjliga medverkande, betydligt fler än två sensommarkvällar rymmer.

Vi stannade vid att detta år bjuda in: Lorents Burman, kommunalråd, Andreas Löwenhök, oppositionsråd Sofia Andersson-Lundberg, programchef Sara kulturhus Monica Lindgren, kulturprofi Ulrika Markgren, kyrkoherde Maria Broman, VD Visit Skellefteå AnnaCarin Falkman, Kontorschef Ductus Anna-Lena Lund, verksamhetsansvarig Efskyrkan Mattias Granström, klubbchef Skellefteå FF

Moderator båda kvällarna var Roger Wikström, kommunikations- och EFS-profil i Skellefteå.

Temat för de två kvällarna var "det goda samhället" respektive "det goda samarbetet". Vi delade också upp programmet för kvällarna i tre delar: Först ett panelsamtal som sedan övergick till ett musikcafé där besökare och panelmedlemmarna kunde fortsätta samtalet runt fi aborden och sedan en avslutande spaning som besökarna kunde ta med sig hem och fundera på.

HUR GICK DET DÅ?

Jo man skulle kunna sammanfatta det med MERSMAK.

Både panelgäster och publik kände att samtalet om Skellefteå borde fortsätta och att vi – oavsett politisk färg, livs-åskådning eller yrke – faktiskt tror och hoppas samma sak om Skellefteå: Det finns en grundmud framtidstro och en förhoppning att Skellefteå ska få fortsätta att växa, både i betydelse och befolkning. Från scenen fick vi höra de politiska motståndarna berömma varandra och många gånger fyllde paneldeltagarna i varandras meningar. Bakom kulisserna knöts det också kontakter och informella löften om att "nästa år, då ska vi...", "jag kan också hjälpa till att...", "vi är gärna med om..." Mersmak alltså.

NÄSTA STEG?

Ja vem vet? Bollen är i rullning. Kanske kan detta kan utveckla sig till Skellefteås egna Almedalen med den viktiga skillnaden att vi hejar på istället för pucklar på varandra. En samlingsplats för framtidsidéer där vi vill hjälpa varandra att lyckas. Förutsättningarna finns. Och – ågar jag säga efter att ha tagit del av eftersnacket – även viljan!

Vad hoppas jag för egen del då? Ja förutom att alla goda krafter hjälps åt, att fler får upptäcka att kyrkan kan vara en hoppningivande katalysator mitt i ett växande Skellefteå.

Hopp är ju liksom kyrkans hemmaplan (Jeremia 29:11)

TEXT Roger Wikström
FOTO Janne Lindberg

Lördagskvällens panelsamtal: (fr.v.) Mattias Granström, AnnaCarin Falkman, Anna-Lena Lund och Maria Broman.

För lördagskvällens underhållning stod Station Street Big Band från Skellefteå.

Elin Belani Band spelade efter fredagskvällens panelsamtal.

Vad gäller på kyrkogården?

NÄR VI MISTER EN ANHÖRIG STÄLLS VI INFÖR MÅNGA FRÅGOR. SORGEN SKAPAR KANSKE EXISTENTIELLA FUNDERINGAR, MEN OCKSÅ PRAKTISKA OM TILL EXEMPEL GRAVPLATS, GRAVRÄTT OCH GRAVSKÖTSEL.

Kista eller urna? Grav eller minneslund?

I en kistgrav begravs avliden som inte har kremerats och man reser en gravsten. Det finns också så möjlighet att gravsätta en urna i en kistgrav om det finns olika önskemål. I urngravar, askgravlund och minneslund begravs stoft som har kremerats. Urngraven är utmärkt med en gravsten medan minneslundens är anonym. I en askgravlund visas namn på gravsatta på en gemensam yta, det vill säga inte helt anonym.

Vård och plantering

Vi får ofta frågor om vård och plantering av gravplatser. Det görs olika på olika platser, men generellt kan sägas att församlingen mot en kostnad

erbjuder vård och skötselavtal som kan innefatta plantering, vård och skötsel av sommarblommor m.m. Kontakta din församling för att få veta vad som gäller hos dig. Kontaktuppgifter finns på sida 3

Gravrättsinnehavare

En eller flera närstående brukar ta på sig ansvaret för en gravplats. De får ansvar för en så kallad gravrätt och kallas för gravrättsinnehavare. Gravrättsinnehavaren fungerar som kontaktperson med församlingen och är juridiskt ansvarig för gravplatsen. Många gravar saknar i dagsläget kontaktperson vilket kan vara problematiskt om till exempel gravsten behöver ses över eller om det råder tveksamheter kring ansvarsfördelning. I gravbrevet som skickas ut efter

gravsättning framgår vem som är gravrättsinnehavare för den aktuella gravrätten. Du kan såklart också kontakta din församling för att anmäla dig eller få svar på vem vi ska notera.

Att vara gravrättsinnehavare är kostnadsfritt men du tar på dig uppgiften att se till att platsen är välskött och att eventuella utsmyckningar på graven förhåller sig inom det regelverk som gäller på kyrkogården, samt för gravstenssäkerheten.

***Kontakta
din församling
för att få veta
mer om vad
som gäller
hos dig!***

Omtumlande sorgetid

NÄR EN NÄRA OCH KÄR DÖR KAN DET BLI EN OMTUMLANDE SORGETID FÖR ALLA NÄRSTÅENDE.

TEXT: P-O Sjödin FOTO: Albin Hillert/Ikon

Vid varje dödsfall i Sverige, oavsett var det sker, ska ett dödsbevis och ett dödsorsaksintyg fyllas i av en läkare. Läkaren ska beakta samtliga omständigheter för att kunna ta ställning till om dödsfallet ska ses som naturligt eller onaturligt. Om läkaren misstänker att dödsfallet är onaturligt ska särskilda åtgärder vidtas. De närmast anhöriga, makar, sambor, barn och föräldrar, får därefter dödsbudet.

VÄRDIGT SÄTT

Det praktiska omhändertagandet efter ett dödsfall kan skilja sig åt beroende på var personen avlider. Gemensamt är att omhändertagandet alltid ska ske på ett värdigt sätt med hänsyn till den avlidnes och i möjligaste mån närståendes önskemål. Det varierar hur närstående reagerar när någon dör, men att prata med någon, till exempel en präst eller en diakon i Svenska kyrkan, kan vara en tröst om man känner sorg och saknad.

LUGNT FARVÄL

Vid ett dödsfall och ett farväl i hemmet är det vanligt att en begravningsbyrå tar hand om kroppen, men närstående kan också vara med och göra i ordning kroppen för ett lugnt och värdigt farväl. Den avlidna transporteras därefter till ett bårhus för förvaring tills det är dags för svepning. Svepning, eller kistläggning, innebär att den avlidne bäddas ner i sin kista. Det finns både möjlighet att använda kläder som den avlidne tyckt om och en traditionell vit svepdräkt. Kistan

transporteras sedan från bårhuset till en lokal för förvaring som huvudmannen

för begravningsverksamheten, oftast Svenska kyrkan, ansvarar för i väntan på begravningsceremoni, kremation eller gravsättning.

SÄRSKILT INTYG

Innan en person kan begravas eller kremeras, som ska ske inom en månad efter dödsfallet, måste Skatteverket utfärda ett intyg om att den avlidna får gravsättas eller kremeras. Delägarna av dödsboet, som är den avlidnas tillgångar och skulder, måste även komma överens om vem eller vilka som ska ta hand om den ekonomiska förvaltningen av dödsboet. Den som ska ta hand om den avlidnas ekonomi måste dessutom beställa ett särskilt intyg – dödsfallsintyg med släktutredning – från Skatteverket.

KONTAKTA FÖRSAMLINGEN

Anhöriga kontaktar församlingen där den avlidne var skriven eller överläter första kontakten till en begravningsbyrå. När datum för begravning bestämts kontaktar ansvarig präst anhöriga för ett sorgesamtal där begravningen planeras. Bouppteckningen ska skickas in till Skatteverket senast fyra månader efter dödsfallet. Många myndigheter, banker och en del företag får information om dödsfallet automatiskt från Skatteverket, men andra kan de anhöriga behöva kontakta för att till exempel avsluta prenumerationer eller medlemskap.

Källa: Svenska kyrkan, Efterlevandeguiden, 11 77 och Vårdgivarguiden.

Checklista för anhöriga

■ Informera om dödsfallet	■ Dela upp arv	■ Säga upp avtal
■ Spara och sortera papper	■ Kontrollera att Skatteverket har rätt adress	■ Göra en inkomstdeklaration för dödsboet senast 1 maj
■ Planera begravning	■ Avsluta konton	
■ Göra bouppteckning		

ETT PERSONLIGT AVSKED

NÄR NÅGON SOM STÅR DIG NÄRA GÅR BORT, ÄR DET IBLAND INTE BARA SORGEN SOM SKA HANTERAS – NÅGON BEHÖVER TA HAND OM DET PRAKTISKA, SOM ATT MEDDELA ANDRA, VÄLJA EN KISTA OCH PLANERA BEGRAVNINGEN.

TEXT: Linda Randgard

Begravningsgudstjänsten är ett tillfälle att ta farväl av den avlidne och ceremonin kan spela en viktig roll i sorgeprocessen. Inför en begravning finns det många beslut att ta, och det kan kännas överväldigande. Som tur är finns det stöd att få, och det är upp till de anhöriga hur mycket de vill ordna själva och vad de vill lämna över till andra. Det enda som måste ske är att jordbegravningen eller kremeringen genomförs inom 30 dagar efter dödsfallet.

ORDNA TILL BEGRAVNINGEN?

När en kyrklig begravning planeras, kontaktas den församling eller pastorat där begravningen ska äga rum. Församlingen bokar tid och plats för ceremonin och hjälper gärna till med önskemål om särskild präst eller musiker.

När bokningen är gjord, inleder prästen ett sorgehussamtal med de närmast sörjande för att få veta mer om den avlidne och deras önskemål, bl a gällande musik och psalmer. Har man inga sådana, så hjälper präst och musiker till att välja något som passar i sammanhanget.

KISTA? URNA? DEKORATIONER?

En traditionell bild av en begravning inkluderar ofta en vackert dekorerad kista, men det är inte ovanligt med kremering innan ceremonin. En begravningsgudstjänst kan hållas både med kista eller urna och det finns inga krav på att kistan ska vara från en viss tillverkare. Många väljer att smycka kistan med blommor eller ett bårtäcke från församlingen, medan andra kanske vill skapa något personligt, som att måla ett motiv som en sista hälsning till den avlidne.

DET ÖVRIGA?

Anhöriga har stor frihet att bestämma detaljerna kring begravningen, som om det ska finnas programblad, om gästerna ska bära ljusa kläder, eller hur minnesstunden ska utformas. Begravningsbyråer finns till för att underlätta och ta hand om de uppgifter som ligger utanför kyrkans ansvar, och de kan anpassa sina tjänster efter sorgehusets behov. Några väljer att överlåta allt till byrån, medan andra kanske vill ordna minnesstund och förtäring själva – till exempel genom ett knytkalas. Här finns det inga rätt eller fel, annat än att det ska kännas rätt för den eller de som planerar begravningen!

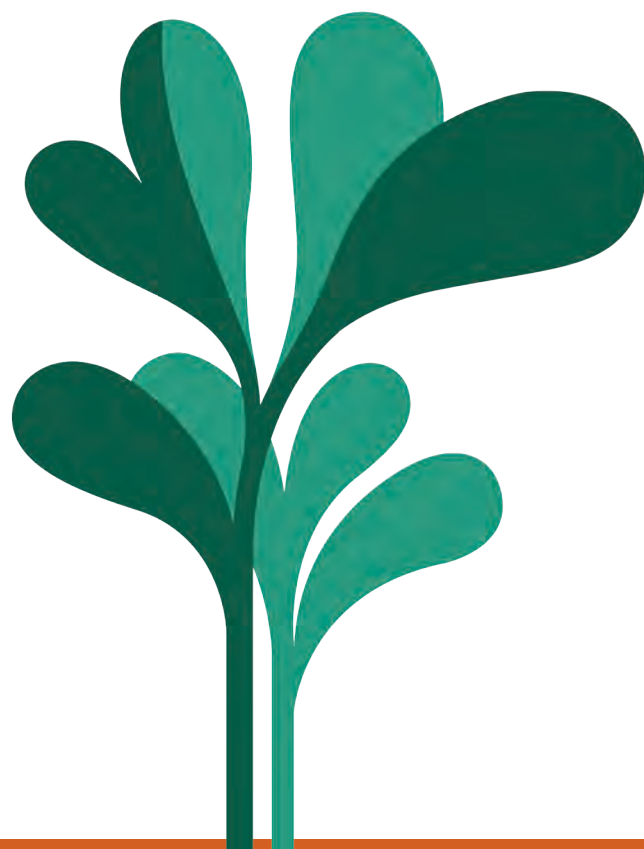
VAD KOSTAR EN BEGRAVNING?

Själva begravningsgudstjänsten är kostnadsfri om den avlidne var medlem i Svenska kyrkan. Om personen inte var medlem kan det ibland ändå vara möjligt att ha en begravningsgudstjänst, men det är viktigt att respektera den avlidnes önskan. I så fall kan en minnesgudstjänst vara ett vackert alternativ som komplement till den valda begravningsformen.

Kostnaden för gudstjänsten täcks av kyrkoavgiften – den avgift som alla medlemmar betalar. Under begravningsgudstjänsten deltar präst, kyrkomusiker och kyrkvaktmästare från Svenska kyrkan. Alla som är folkbokförda i Sverige betalar också en begravningsavgift via skatten. Den täcker bland annat kostnader för gravsättning och gravplats i 25 år. Dödsboets pengar används främst till att bekosta det som inte täcks av begravnings- eller kyrkoavgiften.

Det finns mer att läsa om begravning och du hittar allt du behöver på svenskakyrkan.se/begravning

"Begravningsbyråer finns till för att underlätta och ta hand om de uppgifter som ligger utanför kyrkans ansvar, och de kan anpassa sina tjänster efter sorgehusets behov.

Mer information

När en närstående avlider och begravning ska ordnas, uppstår ofta frågor gällande hur man tror att den avlidne själv hade önskat sin begravning. Förhoppningsvis känner de anhöriga till ifall det finns sådana önskemål nedtecknade.

Vita arkivet och Livsarkivet är två tjänster som begravningsbranschen tillhandahåller. Där finns möjlighet att formulera önskemål för sin egen begravning. Dessa fylls i, antingen fysiskt eller digitalt, sparas av begravningsbyrån och kan vara ett gott stöd inför begravningsplaneringen.

Skriften Om begravning är framtagen av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och vänder sig till dig som vill veta mer om begravningar i Sverige, oavsett vilken tro du har. Den reviderades under 2020 och översattes samtidigt till fler språk. I skriften finns det i yllbara avsnittet Mina önskemål, som kan användas som stöd för de som ska anordna begravningen.

Det går också utmärkt att bara skriva sina önskemål på ett vanligt papper och förvara på en säker plats där hemma.

Oftast uppstår frågor som rör begravning först när någon närstående har avlidit. Frågorna kan handla om vad anhöriga själva kan göra, vad samhället bekostar och vad dödsboet betalar för. Det är klokt att söka svar på dessa frågor i förväg och att klargöra - som en hjälp för efterlevande - hur man tänker sig sin egen begravning.

Om du har frågor kring begravning och vad man kan göra själv är du också självklart välkommen att ta kontakt med din församling. Skriften Om begravning finns att ladda hem på svenskakyrkan.se/begravning/skriften-om-begravning

ATT SNICKRA DEN SISTA KOSTYMEN

NÄR OLA PERSSONS MAMMA KERSTIN LÄMNADE JORDELIVET 2010 SNICKRADE SÖNERNA, BARNBARN OCH PAPPA RUNE EN KISTA TILL HENNES BEGRAVNING. DET BLEV BÅDE ETT SÄTT ATT HEDRA SIN MOR OCH ATT BEARBETA SORGEN TILLSAMMANS.

TEXT Janne Lindberg

När någon vi älskar lämnar oss kan sorgen förlama. Allt som måste tas om hand vid ett dödsfall, alla beslut, kan innebära en stor stress som hamnar i vägen för den bearbetning som kan hjälpa oss att försonas med livet på andra sidan om den akuta sorgen.

Att göra sig själv och andra delaktiga i det praktiska arbetet, utifrån vad var och en kan bidra med kan vara en stor hjälp i just bearbetningen av förlusten. Det kan handla om alltifrån att en sonhustru med gröna fingrar får kistdekorationer till en kusin som bidrar med sin sångröst. Någon med fallenhet för det skrivna ordet kanske får både en dödsannons och en runa till lokaltidningen.

EN EGEN KISTA

I Ola Perssons fall fick det bli ett antal timmar i Hantverkshuset i Bergsbyn, där tre generationer (Ola, hans bror Henrik, pappa Rune och några av barnbarnen) fick umgås och dela minnen

med varandra samtidigt som resultatet blev två kistor, en för mor och en för far.

– Pappa var ganska trött efter mammas bortgång men han fanns med i verkstan, stödde sig på käppen och deltog efter förmåga. Det är ett fint minne att vi kunde resonera fram både design och problemlösningar tillsammans säger Ola.

EVIGHETSHOPPET

– Pappa växte upp i Stöcksjö på 40-talet, fick uppleva väckelsen i Umeåbygden, var engagerad i EFS och vilade tryggt i sitt evighetshopp. Som bondpojke och jägare var inte döden något dimmigt och diffusa, man borde undvika utan mer en naturlig del av livet.

... Därför blev det också för honom en ganska enkel sak att bestämma sig för att den kista vi gjorde till mamma också fick stå som modell för den kista han lät magasinera för eget framtida bruk. En enkel furukista gjord enligt gällande regelverk.

ATT UMGÅS MED TANKEN

För Ola blev byggtimmarna i Hantverkshuset också ett sätt att bygga relationerna starkare, att dela sorg och minnen och ett sätt att förbereda sig på den nya framtiden. Det blev extra tydligt att arbetsgemenskapen kring snickrandet och samtalen både avdramatiserade och var ett stort stöd inför det kommande sorgearbetet. Förberedelsearbetet blev mer en del av en helhet fram till begravningsdagen. Det måste ju inte handla om något så "synligt" som att snickra en kista, det kan lika gärna vara goda samtal eller att bidra med något praktiskt kring minnesstund eller liknande.

– En poäng för oss, som jag gärna delar med andra, är att döden inte är så krånglig, och att sorgen fungerar på ett sätt bättre om man har hunnit dela några ord om döden innan någon avlider, när det är möjligt.

ATT MÖTA SÖRJANDE

Ola jobbar till vardags som skolpräst på Edelviks folkhögskola, han har tidigare arbetat i församling där han ofta mött sörjande. I samtalen med sorgehus, inför begravningar, är det viktigt med lyhördheten för att mångas uttrycksformer ska få plats. Ett exempel var när anhöriga önskade att den avlidna damens hantverk skulle bli synligt. Hon hade bland annat virkat ett otroligt vackert sängöverkast. I samtalet kom man fram till att det skulle få dekorera kistan som ett bårtäcke under begravningsgudstjänsten. En annan viktig erfarenhet av sorgebearbetning är också hur våra känslominnen fungerar:

– Det är en del av en sorgeprocess – att känslorna från en sorg kan poppa upp i mötet med en annan sorg, säger Ola.

Också här hjälper det att finnas i ett samtal. Det kan vara så att obearbetade känslor och tankar lätt kan påverka hur man fortsättningsvis kan tackla förluster och svårigheter.

– Det är viktigt att komma ihåg att begravningen till stor del är till för de anhöriga som ett viktigt led i sorgebearbetningen. När man själv formulerar sina önskemål om sin begravning, kan det vara en god idé att också lämna en del beslut till efterlevande, att uttrycka minnen, smak och delaktighet på sitt sätt.

Blomsterdekorationen gjorde svägerskan och stenen hittade Olas bror Henrik i skogen.
Foto: Privat

"Det är ju också en del av en sorgeprocess - att känslorna från en sorg kan poppa upp i mötet med en annan sorg"

DÅ OCH NU

I äldre tider och i bondesamhället var det sällan särskilt dramatiskt kring dödsfall och begravningar. Folk dog oftare hemma än på institution och livet fick ölja naturen på ett annat sätt än idag. Människorna handskades tämligen rationellt med det praktiska och det var inte alls ovanligt att ha hemsnickrade kistor förberedda på höskullen ifall någon dog vintertid när tjälen försvårade gravsättning.

ATT SKAFFA KUNSKAP

I samtalet med Ola berättar han att just hans situation kanske var lite väl förspänd eftersom många i familjen är både aktiva och dessutom anställda i kyrkan. Men det är egentligen inte särskilt viktigt menar han – det handlar mer om synen på och vetskapen om vad man kan göra själv. "Ingen kan göra allt men alla kan göra något".

Exempel på fler praktiska detaljer familjen hjälptes åt med var kläder till kistläggning, gudstjänstformen, avsked på kyrkogården, bärare, annons och dödsrunor, blommor och sångblad. Morbrodern var kantor och gravstenen hittades i skogen och graverades och dubbades.

– För oss var det viktigt att alla skulle få samlas efteråt och att det skulle finnas mat och plats för att trivas och minnas tillsammans. Därför valde familjen att anlita catering till minnesstunden men sparade samtidigt in kostnader kring de praktiska detaljerna innan. Det behöver heller inte handla om att spara pengar, utan det kan finnas betydligt större värden i delaktighet och känslan av att vara en del i ett större sammanhang.

FAKTA

En kista får vara max 210 cm lång, 70 cm bred och 60 cm hög, inklusive fötter. Den ska ha 5 cm höga fötter och vara helt plan på undersidan. Materialet ska vara miljövänligt. Det måste också ha en viss stabilitet för att klara trycket vid en jordbegravning och klara en värdig hantering. Lämpliga material är trä, board, plywood, spånplatta och liknande.

Tjockleken bör ligga mellan 10 och 15 mm. Kistans botten och 20 cm upp måste vara vätsketät. Detta för att kistan oftast förvaras en tid före ceremoni och gravsättning. Man kan måla kistan i valfri färg, men färg, lack och liknande måste vara vattenbaserad. Inredningen i kistan består vanligtvis av madrass, lakan och ibland en kudde. De ska vara av tyg. Madrassen kan man fylla med till exempel träull. Kistans botten och lock kan också kläs med tyg.

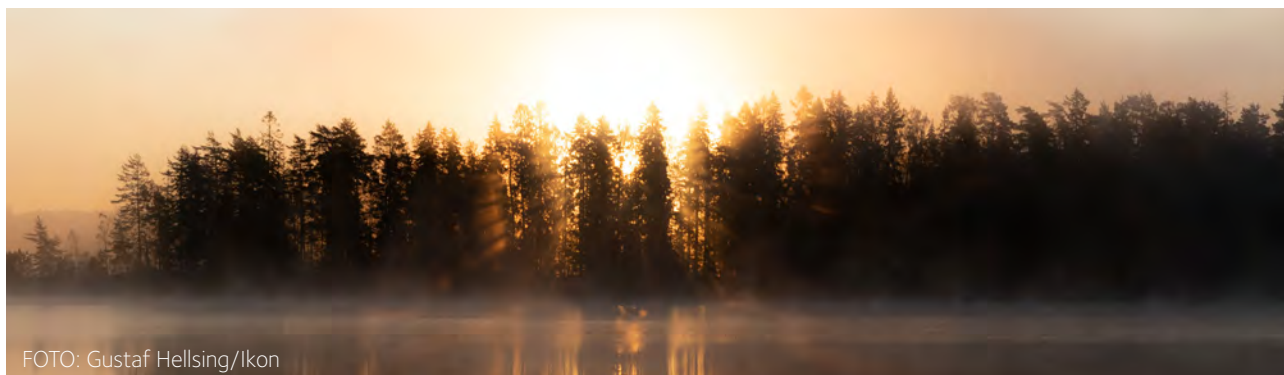

FOTO: Gustaf Helsing/Ikon

Hoppfulla texter ger en bra start på dagen

Jag har slagit upp mitt tält i hoppets land. Av Tomas Sjödin.

365 korta avsnitt, oftast bara en sida med citat eller vers, och Sjödens egen reflektion inför varje dag gör att boken räcker ett helt år.

Att få börja dagen med att läsa hans kluriga och hoppfulla texter ger en bra start på dagen. Att själv reflektera över hans tanke och över min egen inriktning av denna dag. Det blir riktigt bra – en bra start på dagen (givetvis funkar den alla tider på dygnet).

Jag vet inte hur han bär sig åt med ord och texter, men de berör och landar liksom

inuti en och ofta eller nästan alltid finns det något som är aktuellt som jag behöver precis denna dag. Min dag som jag fått idag.

Jag kan varmt rekommendera dig att läsa denna bok. Det tar ungefär sju minuter att läsa, begrunda och ställa in dagens fokus. Det är allt.

Jag avslutar med de allra sista meningarna i boken "Därför finns så många spännande vägar att utforska. Vägar för ett helt liv".

Lena Andersson
Bergsbyn

En intressant och givande historieroman

Ängeln i posthuset. Av Anita Salomonsson

Ängeln i posthuset är berättelsen om författarens moster Elin.

Hon är 15 år när Elins pappa gifter om sig och med stor förfäran flyttar från östra till västra Hjoggböle. Från en gudfruktig del till det som kallas Sodom och Gomorra. De är mycket ängsliga för det syndiga livet i västra Hjoggböle och mest av allt för brännvinet.

Vi får följa Elin under uppväxten, konfirmationen och en otäck kärlekshistoria, tills hon som vuxen och ogift efterträder sin pappa som postmästare i byn.

Trots att Elin drömde om ett annat liv tycks hon ändå ha funnit sin plats och kan de flesta dagar känna sig nöjd med den livsuppgift hon har.

Med en bra blandning av vardagsbestyr och personbeskrivningar har Anita skrivit en både intressant och givande historieroman. Att den dessutom har stark lokal anknytning gör den ännu mer läsvärd.

Lasse Forslund
Sjöbotten

*"Vi kommer att ses.
Inte nu, inte snart,
men sen."*

ATT LEVA PÅ HOPPET

TEXT: Tom Randgard

FOTO: Privat

Det är en dag med nästan sommarvärme, men hösten gör sig ändå påmind. Sociala medier fylls av bilder av naturens skiftninga. I denna tid av förändring får jag samtala med Johan Hellström, chefsinstruktör på Umeå fallskärmsklubb.

ÖVERLEVADSEKSPERT

Innan den där dagen i juli 2019, som för alltid kommer att vara etsad i Johans minne, så kunde han bli igenkänd som "Robinson-Johan", även om det kanske blivit mer sällan med åren. Det var år 2000 som han steg i land på ön Tengah i Malaysia för första gången, för att delta i en överlevnadsexpedition som sändes som lördagsunderhållning och sågs av nära 2 miljoner tv-tittare varje vecka. År 2003 gjorde han om det. Denna bragd, samt med sitt förflutna som elitsoldat, torde göra Johan

till en expert på att just överleva.

Men från och med juli 2019 blev Johan rikskänd på nytt, då en händelse som kom att skaka ett helt land inträffade, på den plats som Johan på många sätt kallar hemma. Självtill var han på ett fallskärmsshopparläger i Slovenien när han fick ett sms från hoppledaren på Umeå fallskärmsklubb som uppmanade honom att ringa upp så fort som möjligt. Och så fick han beskedet att flygplanet som transporterade nio fallskärmsshoppare från klubben hade setts störtat, men inga skärmar hade syns till. Där och då förändrades Umeå fallskärmsklubb.

HOPP I SVÅRA TIDER

När Johan återvände till Umeå hamnade han i egenskap av fallskärmsklubbens chefsinstruktör i centrum för medias frågor och för människors sorg,

frustration och ilska. Jag undrar hur han själv hittade kraft att han era det och stå så stadigt kvar?

– Styrkan kom från vetskapen att jag gjorde det för de anhöriga. Vi satt tillsammans, vi delade minnen och dokumenterade den sista tiden, och hur jobbigt det än var så lindrade det sorgen och gav mening och hopp till mig själv också. Jag hade varit så otroligt besviken på mig själv om jag inte hade tagit det här!

Johan påpekar att vi alla kommer att möta människor som har eller har haft det jobbigt. För honom hjälper det att tänka att den som varit i en djup svacka och sedan tagit sig upp igen, kan använda vetskapen om att det är möjligt och att det i sig skänker hopp om att framtiden ska bli bättre.

HOPPETS INNEBÖRD

Nu har det gått fem år sedan olyckan och hela tiden har Johan utstrålat just det där hoppet om en bättre framtid. Jag vill fråga honom om vad hopp egentligen är – vad innebär det att bära på ett hopp?

– Hopp är ju det som skapar mening i livet, att man känner att det finns en mening i och med det man gör och att det finns en framtid. När jag var 30 år så tänkte jag att "vad mycket jag fått vara med om och nu kan det väl inte bli bättre?" Och så blev det ännu bättre och jag fortsätter att känna så. Vad har jag att sträva mot om jag inte hoppas på något bättre?

Hoppet har ofta tagit form genom Johans kristna tro. Han återkommer till sommaren 2019 och till flygolyckan då han mötte så många journalister och svarade på samma frågor, dag efter dag, samtidigt som den egna sorgen hanterades och han och hans hopparvänner begravde nio av sina bästa kompisar inom loppet av en månad.

– Jag kunde känna såhär att "det finns ingen människa som överlever det här". Samtidigt fanns det ju ändå, där och då, för alla inblandade: hoppet om en framtid och att vi kommer att ta oss igenom det här. Och vi höll det hoppet uppe hela tiden.

EN TRO PÅ FRAMTIDEN

Kan man som troende se någon mening med en sådan här tragedi? Johan säger att han har förlikat sig med slumpen och att man inte kan skydda sig mot den. Det som händer, händer.

– Vi lever inte i en perfekt värld där ingen får komma till skada. Det är väl en sådan värld man ser fram emot i livet efter det här. Samtidigt är han ärlig med att tvivlet ändå har funnits där och fortfarande finns i de mörkare stunderna och att det egentligen bara är mänskligt. Han citerar sången "Du måste finna" ur musikalerna Kristina från Duvemåla som bygger på Vilhelm Mobergs epos om utvandarna.

– Hur kan du överge mig, liksom? "Jag lever mitt liv genom Dig", den tron och det hoppet kan leda en hela vägen fram. Johan definierar sig som kristen och menar att det också innebär att han har gjort ett val. Johan förklarar entusiastiskt:

– Jag väljer att tro att det finns ett liv efter detta. Jag väljer att tro, att människor jag mist längs vägen, de får jag träffa igen. Även om det inte finns några bevis för det, det är inte en vetenskap där man kan bevisa något med kemiska experiment. Det är en helt annan gren av en helt annan science och det är så himla skönt att ändå inse det, tycker jag.

ALFONS – EN TROGEN FÖLJESLAGARE

Samtalet får en paus när Johans hund Alfons pockar på uppmärksamhet.

– Alfons tror att han är människa, säger Johan och skrattar varmt. Han har också ett sjätte sinne, känner av när man är ledsen eller behöver sällskap. Varje morgon efter olyckan så var de ute och sprang tillsammans och han var en stor tröst då.

Vi pratar om att livet är till låns. Därför måste vi ta vara på varje stund, leva fullt ut och våga hoppas, även när det är svårt.

– När jag är ute och springer med Alfons – han är 13 år – så finns det ett ställe på spåret där en björk har vikt sig liksom en triumfbåge. Då brukar jag stanna och fotografera honom där och tänka att jag gör det ifall det här skulle vara sista gången.

ATT FORTSÄTTA LEVA OCH HOPPA(S)

Det är oundvikligt att inte beröra hur samma ord med två olika betydelser är så oerhört viktiga i Johans liv. Han har själv aldrig tänkt tanken att sluta med fallskärmsbrev. Utan fallskärmsbrevningen vore han inte Johan. Det är ett sätt att tänka som burit honom och vännerna i Umeå fallskärmsklubb. De bestämde tidigt att de måste fortsätta leva, fortsätta göra det de älskar – att hoppa fallskärm.

I Umeå fallskärmsklubb går de nio som miste livet i olyckan under benämningen "änglarna".

– När jag frågar mig vad änglarna hade velat att vi skulle göra nu, så är svaret alltid samma: De hade velat att vi skulle fortsätta hoppa och gå vidare. De vill inte vara orsaken till att vi slutar med det roligaste vi vet. Den vinkeln har varit otroligt värdefull och något som både jag och mina vänner i klubben som stannade kvar har ankrat i.

– Vi pratar mycket om dem, om vad de gör nu. Som att "nu är det hans födelsedag, nu dricker de nog nåt fint bubbel!" Och jag brukar säga att mitt hopp är att vi ses igen. Inte nu. Inte snart. Men sen.

Sprid **ljus** i mörkret!

Vi lever alla under samma himmel, men verkligheten ser olika ut.

I natt vaknar miljontals människor till ljudet av krig och konflikt.

Just nu pågår omkring 200 väpnade konflikter i världen. En fjärdedel av jordens befolkning lever i konfliktdrabbade områden.

Som världsvid kyrka och internationell biståndsaktör har Act Svenska kyrkan unika möjligheter att skapa förändring.

Tillsammans med lokala kyrkor, organisationer och människorättsförsvarare agerar vi för fred.

Julinsamlingen pågår mellan första advent och trettondedag jul.

Sprid ljus i mörkret! Swisha din gåva till 900 1223.

act
Svenska kyrkan

RÄTTIGHETER I OMSTÄLLNINGENS TID

MR
DAGARNA

Sara kulturhus | 14-15 november 2024

Vi lever i omställningens tid. En tid där pandemier, globalisering, klimatkatastrofer, demokratikriser, konflikter, digitalisering och nya arbetsbehov gör att förändringar sker konstant, överallt och allt snabbare.

På **Mänskliga Rättighetsdagarna** i Skellefteå den 14–15 november, kommer programmet att dyka ner på djupet i hur våra liv och samhällen påverkas av alla de omställningar vi genomgår. Lokalt såväl som globalt. Forumet kommer att lyfta utmaningarna, men även goda exempel och framtidshopp.

Omställning i samhället innebär en övergång eller förändring för att möta nya krav, utmaningar eller mål. För att omställningen ska leda till ett hållbart samhälle där alla människors grundläggande behov och rättigheter är tillfredsställda, utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina, krävs målmedvetna beslut och samarbete mellan olika sektorer.

Skellefteå och flera andra kommuner i norra Sverige genomgår just nu flera stora omställningar. Med nya industriprojekt och hög inflyttning, beräknas området bli en av Sveriges främsta tillväxtzoner under 2020-talet. Parallellt finns utmaningar kring hur kompetensförsörjningen ska säkerställas och bostadsbristen lösas. Hur skapas ett socialt och ekonomiskt hållbart samhälle där alla kan mötas, känna sig delaktiga och välkomna? Där nyinflyttade invånare känner sig trygga, inkluderade och får sina rättigheter tillgodosedda? Hur kan barn och ungas röster få ta mer plats och hur säkerställs barnets mänskliga rättigheter i omställningen?

Detta och mycket mer kommer att belysas och diskuteras under MR-dagarna i SARA Kulturhus. Det finns ett utställartorg där föreningar, organisationer och myndigheter finns representerade. Det ges också kortare seminarier i anslutning till utställarytan – och dessa seminarier, samt hela utställartorget, kan du ta del av kostnadsfritt. För att ta del av MR-dagarnas hela utbud, behövs en konferensbiljett. Den ger tillträde till alla de längre seminarierna.

Mänskliga Rättighetsdagarnas arrangörsgrupp består av Föreningen Ordfront, Afrikagrupperna, Amnesty, DemokratiAkademin, Fonden för mänskliga rättigheter, Ibn Rushd studieförbund, Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet, Sensus studieförbund och Svenska kyrkan.

Programpunkter från Svenska kyrkan

Torsdag 14/11 kl 16.00 -Lila scenen

Vän i Umeå fick vän i Skellefteå

Goda exempel på integration över religions- och kulturgränser i två Norrlandsstäder. Medverkande: Åsa Norin, Vän i Umeå och Brita Melin, Vän i Skellefteå.

Fredag 15/11 kl 09.00 - Scen 1

Tro och religion som sammanhållande kraft i samhället.
Om vikten att omvärdera sin inställning mitt i en omställning.

Sverige beskrivs ofta som ett av de mest sekulariserade länderna i världen. Men kyrkan är och har varit en naturlig och aktiv del av samhällsbygget, samtidigt som tron betraktas som privatvatsak. I omställningens tid möter vi allt oftare människor och sammanhang som ger tro och religion större utrymme. Hur skall vi leva tillsammans och lära av varandra? Medverkande: Anna Hjältn, Åsa Nyström, Ulrika Markgren. Moderator Marika Griehsel.

Fredag 15/11 kl 14.00 - Scen 4

Existens på vems villkor?

Hur påverkar storsamhällets hunger efter naturresurser och krav på "svenskhet" en minoritet?

Ett historiskt och nutidsperspektiv på försoning och upprättelse för tornedalingar, kväner och lantalauset. Sannings- och försoningskommissionens rapport 2023 är en uppgörelse med assimileringsspolitiken mot minoriteten. Nu riktas samhällets blickar åter mot regionen och minoritetens traditionella områden som

en del i den gröna omställningen. Finns det utrymme för minoritetens språk, kultur och näringar i en tid av omställning? Medverkande: Josephine Ylipää, Karin Keisu, Terje Raattamaa och Åsa Nyström. Moderator Kaisa Syrjänen Schaal.

Fredag 15/11 kl. 14.30 -12.30 - Lila scenen

Hur påverkas vår människosyn i omställningens tid?

Vi lever i en tid av förändring där socialpolitiken påverkas av många åsiktsströmningar i samhället. Hur påverkar dessa strömningar samhällets syn på den enskildes människovärde? I omställningens tid ser vi en oroande normalisering av attityder gällande alla människors lika värde som innebär att vissa samhällsgrupper inte får sina rättigheter tillgodosedda. Vi bjuder in till ett samtal om vårt gemensamma ansvar för att se till att mänskliga rättigheter och allas lika värde inte reduceras till en budgetdiskussion. Erik Jansén, Jamie Bolling och Nicklas Mårtensson. Moderator Elna Wahlgren Lundqvist.

Give Hope!

Torsdag 14/11 kl.19.00
Scen 1, Sara kulturhus

I en värld där hopplösheterna och hoten mot demokratin tycks avlösa varandra behöver vi hopp!

Som kvällsprogram under MR-dagarna bjuds du in till en gratis konsert på Scen 1 i Sara kulturhus med den sydafrikanske multimusikern Concord Nkabinde, sångerskan Camilla Griehsel och den samiska musikern Saara Hermansson. Med på scenen finns också barnkörbarn från Svenska kyrkan och både kör och instrumentalister från Kulturskolan i Skellefteå. Allt uppbackat av bandet Lejonmyren.

Konserten är 90 minuter utan paus, gratis och öppen för alla, men biljett krävs. Läs mer om hur du skaffar en sådan på svenskakyrkan.se/skelleftea/hopp.

Hoppet

*När verkligheten drar undan mattan.
Kan jag fortfarande skala potatis.
Kan jag fortfarande trösta.
Fast jag ligger där och axeln värker.
För när jag ramlade
föll jag rakt ner i Gud.
Fast jag märker det inte.
Jag tror att det är
terrakottafärgad klinkers.*

*Hoppet behöver inte vara himla-
stormande.
Det kan vara gjort av
torkade tårar och skalad potatis.
Och det är heligt.*

Att gå bredvid

Det är måndag. Nya Lilla Bror har bara bott hos oss i två dagar, och just idag har han tappat sin första tand. Vi pratar om den stora händelsen vid läggdags, tillsammans drömmer vi om vad tandfen kan tänkas hitta på under natten.

Det är någon gång vid den tiden som livet tar en ny vändning. Men det vet vi inte då. Det är så lite man vet. Kvällen är som vanligt full av göromål och vi måste se till att tandfen sprider sin guldpengsmagi innan vi lägger oss, jag och min man. Sängen är en välkommen famn i sena timmen.

Jag vaknar mitt i natten av att hunden skäller. Det är någon som bankar på dörren. Först förstår jag inte. Det ser ut som en blå bil utanför dörren, men dörrfönstret har räfflade rutor så jag ser inte. Postbilen tänker jag. Postbilen? Mitt i natten?

Jag öppnar. Utanför står två poliser. Jag hinner tänka att de nog letar efter en borttappad hund. Men gör polisen sådant, mitt i natten? De ser beklagande på mig och jag hinner tänka att jag har barn som flötat hemifrån. Vad har hänt? Jag håller paniken på armlängds avstånd. De presenterar sig, men namnen gör sig inte besvär om att leta åt mina öron utan faller ner på golvet mellan våra fötter.

”Vi är här för att du är vårdnadshavare till Stora Syster” säger en av dem. Tyget på deras uniformer ser både mjukt och stadigt ut, lite som räffla. Jag vill känna på det. Hålla i mig lite. Jag tittar mot Stora Systers rum. Men hon är väl hemma? Ligger väl och sover? Snabbt uppfattar de min förvirring och skyndar sig att säga att det inte är någon fara med Stora Syster.

De kommer för att det har brunnit i Stora Systers biologiska mammas hus, att mamman inte står att finna. Att hon kan vara kvar inne i det nedbrunna huset.

Nej! Viskar jag, och nu tar jag tag i något för att få stöd. I hatthyllan kanske. Jag vet inte. Nej. Inte Pysselmamma. Inte fina, fin Pysselmamma. Inte hon. Stora syster ska ju träffa henne imorgon. Så det går inte att hon är död.

Vi sätter oss i köket. På bordet ligger barnteckningar och lite smulor. Kylskåpet låter. Vi sitter där en stund, jag får ställa mina frågor. De är så fina. När polisen åkt iväg, för att väcka en till familjehemsmamma med samma ofattbara information, kryper jag ner invid Småtting igen.

På morgonen vaknar jag av att Nya Lilla Bror stormar in i mitt sovrum i sin pepparkakspyjamas. Låtsasmamma! Låtsasmamma! Titta, titta! Tandfen har varit här! Ögonen lyser. Ljuset i mitt inre är dimvått och skingrat. Ja, så fantastiskt med första mötet med den magiska tandfen. Men åh. Så förfärligt att behöva gå in till Stora Syster och berätta det jag fick veta i natt. Att hennes älskade mamma mest troligt är död.

Man kan vara en fin och om änksam förälder och samtidigt överlåta omvårdnaden av sitt barn till andra vuxna. Det finns ingen motsättning i det. Det är verkligen det största förtroende man kan ge. Jag och Pysselmamma har gått armkrok genom Stora Systers liv. Ibland har vi dragit åt olika håll eller gått lite i otakt. Men vi har gått tillsammans. Och Pysselmamma har alltid haft Stora Systers bästa för ögonen. Visat omsorg. Verkligen brytt sig om.

Efter en tid får vi veta att hon återfunnits i brandresterna. Och döden blir som döden är: så definitivt. Så obarmhärtigt. Tomheten så utan botten.

Jag blir den som går bredvid. Att gå bredvid i krisen och sorgen är något jag är van

vid från mitt arbete som sjukhusdiakon. Men nu kommer mitt bredvidskap så nära. I allt detta finns en familj, vänner och arbetskamrater vars sorg och saknad är väntad och självklar. Men jag blir överraskad av att min egen sorg är så stor. Det borde vara bara deras sorg tänker jag. Inte har väl jag rätt att.

Men jag saknar henne, saknar allt som var hon. Vi skulle ju fortsätta vara mammor tillsammans. Stå vid samma skylt vid studentmottagningen. Kanske så småningom älska samma barnbarn. Nu blev jag så ensam. Jag behövde henne som min medmamma. Den kärlek en människa ger är unik och kan inte ges av någon annan.

”Det är höstblåsor, matteprov och planering, allt förväntas flyta”

Men vardagen rullar på, trots att vi sörjer. Det är höstblåsor, matteprov, och planering, allt förväntas flyta, även om ena ankaret på vår livbåt har lossnat. Även om jag har en stark övertygelse om att Pysselmamma är hos Gud, saknas hon här. Hoppet känns stumt, inte borta, men gömt.

Jag har inga svar på hur hoppet hittade oss. Kanske låg det i den vardag som till en början kändes så obarmhärtigt opåverkad. Kanske var det i känslan av att sörja tillsammans. Någonstans låg hoppet gömt. Och vi anar ibland, jag och Stora Syster, att den här världen inte bara är grym utan också obeskrivligt vacker.

TEXT: Martina Fältsskytt
BILD: Pixabay

SARA SOM ÄR BEGRAVD PÅ ÖSTERJÖRNS KYRKGÅRD		RÖRA SIG UTAN MÅL	SJÄLV-SAKRA	↻	SLÅR INTE ALGER	MED-VERKA DÖS	↻									
GUDS-TJÄNST-ORDNING U-SVÄNG	↻															
↻			MUSTANG													
			GALL-SKRIKA													
STÖTER OCH BLÖTER																
HÖRS PLADDER-SJUK					VANLIG FRÅGA											
					FLERTAL											
TIDLÖS ÄR EVIGT		HÄLSO-VÄDLIG		SURHETS-GRAD			LEDS AV WOLO-DARSKI									
↻				ÄR SKÖRT												
			SKNAR OENGA-GERAD													
FRAG-MENT HÖRS MED LÄTT	↻	EF 4:32 VISA MEDKÄNSLA OCH FÖRLÅT	I UTTAG	HÖLL ETT FÖRE-DRA	↻	MAT-RÖKEN	INTE FÖR?	BEHÄR-SKAD								
↻																PRO-GRAM-VISARE
						SE EN SKYMT AV		HITTAR DU LUKAS I			KALAS-DRYCK					
TA NOTAN BAD-PLATS				GÖR INTE MÅNGA KNOP				BRIST-VARA FUTTIG-HET			FÖRSTA FÖRSÖK					
↻						MAST-DUK								NARVA-BO		SMÅ KROPPS-DELAR
						SJUKDOM										
ÖKEN-FÖLJE		KASTAR EN BLICK		RÄTTMA-TERIAL				KÄNDIS BLAND SVENSKA HELGON			KOMMER FÖRST AV-BRUTEN					
HÄDAN-GÅNGEN				FRÅN-SLAGEN		PLAN-TERA SPRINGER IVÄG		FORDON	↻		↻				ANTRO-POIDEN	
								ASTRID-POJKE								
↻					TRÄD		GER KOMPLI-MANGER									
TA HEM GULDET	ÄRR PÅ MAGEN						STÄM-NING				LIGGER I VATTEN	→	VARA VAKEN I 24 TIMMAR			MANÖV-RERA
	HUSRUM															
EFTER SO				I SKELLEFTEÅ PASTORAT FINNS DET SEXTON	→											
↻			VILL MEDLARE	ARVS-FAKTOR	EN ANNAN FORM AV VI	LUK 16:7 HUNDRA TUNNOR	CHEF	SYNS I LEKEN		UNDER-LAG						
										ICKE						
HÅL I HUDEN		BLIR ETT ANDRA JAG MED ALTER				RENDERA	FÖRN-TIDA STAD	↻					LITET VERB		FÖR INHEMSK ELIT	
								↻								
↻																
HÅLLS I FLERA AV VÅRA KYRKOR 2 NOVEMBER		HÄR EN ÅSIKT OM						PÅSTOD			MED RENA SANNIN-GEN					

Skriv ned orden från de färgade rutorna och skicka in dessa, namn, telefonnummer och adressuppgifter senast den 15/12 till:
 magasinetliv@svenskakyrkan.se alternativt Svenska kyrkan Skellefteå, Storgatan 63, 931 34 Skellefteå
 Märk e-posten/kuvertet med "Korsord". Tre vinnare får fina airtrade-produkter.

Talar du kyrkiska?

■ Kyrkvärlden är full av speciella ord som t ex kyrkoordningen, högmässa, sakrament, pastoral och katekumenat. Vet du vad alla dessa betyder? Om så är fallet är det bara att gratulera, men om du är osäker på

ordens betydelse så finns en ordlista för en del ord och begrepp som ofta har en lång tradition inom kyrkan.

Läs mer på:
svenskakyrkan.se/ordlista

Appen Kyrkguiden

Foto: Farbod Bozorgzad/Ikon

Appen Kyrkguiden hjälper dig hitta till våra kyrkor. I kalendern finns gudstjänster, konserter och andra evenemang. Appen är gratis och finns för både iPhone och Android.

I appen kan du

- söka efter kyrkor eller platser
- söka i kalendern efter gudstjänster eller andra evenemang
- favoritmarkera kyrkor som ligger dig lite extra varmt om hjärtat
- markera vilka kyrkor du har besökt eller som du vill besöka.

Ladda hem för

Apple

Android

Appen Kyrkan

Kyrkan är Svenska kyrkans app för barn i förskoleåldern.

I den kan du besöka en kyrka för att bland annat spela på orgeln, hålla vatten i dopfunten och måla ett kyrkfönster. I appen finns också så fem korta filmer.

Appen Kyrkan erbjuder inga köp inuti appen och är helt fri från reklam.

Appen laddas ned där man hittar andra appar till din telefon eller surfplatta, sök på "Kyrkan" eller "Svenska kyrkan".

Foto: Magnus Aronsson/Ikon

Noomi är ung i den världsvida kyrkan

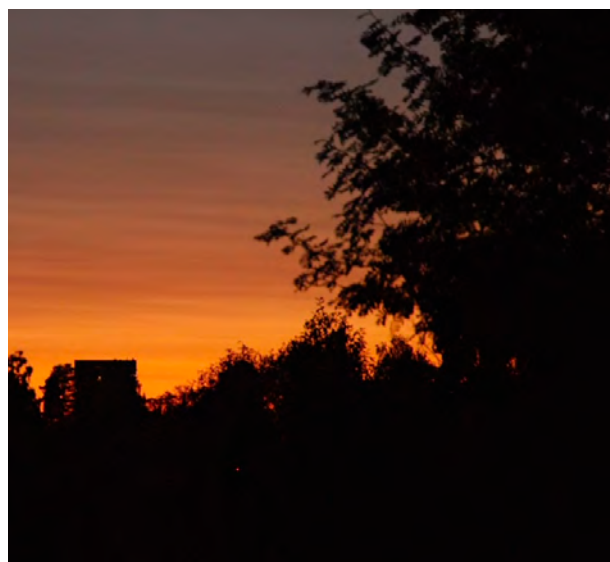
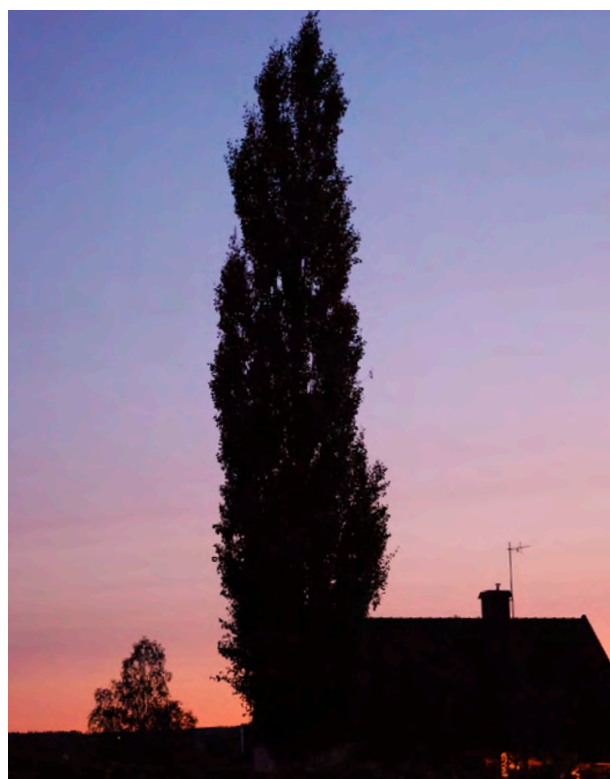
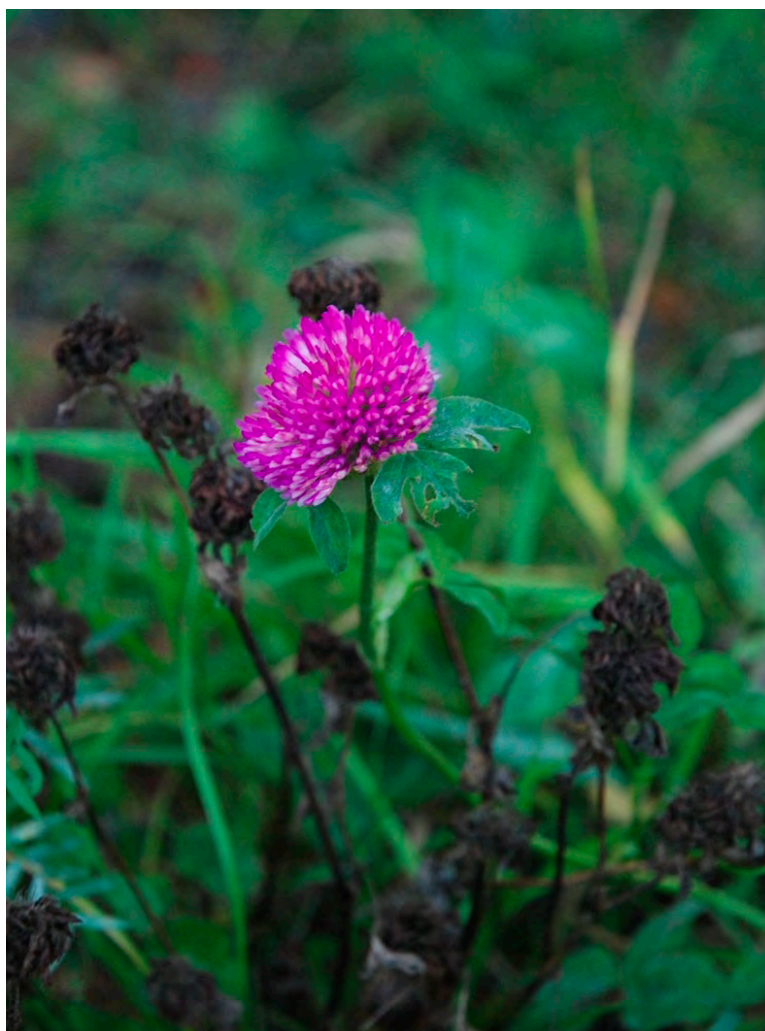
Under tre månader kommer nittonåriga Noomi Åberg från Bygdeå att leva tillsammans med kyrkan i Tanzania.

Hon gör det genom Act Svenska kyrkans utbytesprogram Ung i den världsvida kyrkan.

– Jag ser mest fram emot att få dela vardag, tro och liv med människor på en annan plats på jorden, att få mötas över kulturella och geografiska gränser och förstå värdet av det, berättar hon.

Bilder av

Hopp

Foton: Doris Eriksson, konfirmand 24/25

Liv ges ut av Svenska kyrkan i Skellefteå, Burträsk-Lövnånger och Bureå. Magasinet innehåller information om begravningsverksamheten, där Svenska kyrkan har huvudmannaskap, och räknas därmed som samhällsinformation som går ut till samtliga adresser i kommunen.

Om du har frågor/synpunkter om Liv, tips på reportage eller liknande, maila oss på magasinetliv@svenskakyrkan.se

**Svenska
kyrkan**